

2021-016

Archeologienota Roeselare Staakmolenstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

27-4-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Rumbeke Staakmolenstraat (deelgemeente van Roeselare, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 4 472m² groot, heeft een onregelmatige vorm en is noord-zuid georiënteerd. Het grenst in het zuiden aan de Staakmolenstraat. Aan de straatzijde is centraal een vrijstaande woning (Staakmolenstraat 40) aanwezig, met enkele aanbouwen ernaast en erachter. In de zuidwestelijke hoek is een tuin aanwezig, de rest van het terrein is begroeid met gras. Nabij de woning en langs de perceelsgrenzen in het noorden zijn enkele bomen aanwezig.

Het plangebied was steeds gelegen in landelijk gebied, ver van de dichtstbijzijnde kernen (Rumbeke in het oosten, Roeselare in het noorden) en iets ten noorden van het domein rond het van oorsprong middeleeuwse kasteel van Rumbeke. In de loop van de 20ste eeuw raakt de omgeving echter sterk bebouwd en momenteel is het plangebied opgenomen in de stedelijke agglomeratie rond Roeselare. Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is het plangebied te situeren in een onbebouwd zone in gebruik als landbouwgrond. De Staakmolenstraat is nog niet in zijn huidige vorm herkenbaar. Op de kaarten uit midden 19de eeuw is deze wel te herkennen in zijn huidige loop, net ten zuiden van het plangebied. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 is de huidige vorm van het plangebied reeds aanwezig in de percellering. Het terrein is onbebouwd, zowel ten oosten als ten westen is wel bebouwing aanwezig, ook op alle latere kaarten uit de 19de eeuw is deze situatie herkenbaar. Op de topografische kaart van 1911 wordt mogelijk een gebouw aan de straatzijde weergegeven ter hoogte van het huidige gebouw, maar de kaart is niet heel duidelijk. De straat is op dat moment niet meer dan een landweg. Op de luchtfoto van 1971 lijkt de huidige configuratie reeds aanwezig: een huis met bijgebouwen en tuin in de zuidwestelijke zone van het plangebied, met landbouwgronden eromheen. Op basis van de historische kaarten en luchtfoto's lijken er geen grootschalige bodemverstoringen te hebben plaatsgevonden op het plangebied.

Rumbeke kent een golvend landschap dat doorsneden wordt door drie waterlopen: de Mandel, de Babillebeek en de Regenbeek. Geen van deze waterlopen is nabij het plangebied gelegen. Het terrein bevindt zich op de noordflank van een noordelijke uitloper van een zuidwest-noordoost georiënteerde rug; op het detail van het hoogtemodel is te zien dat het plangebied geleidelijk stijgt van noord (+ 24,50m TAW) naar zuid (+ 26,50m TAW). Bodemkundig zijn licht zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont te verwachten, die variëren van matig nat in het noorden tot matig droog in het zuiden, en eventueel met klei-zand op geringe of matige diepte.

Het gebrek aan gravend archeologisch onderzoek zorgt ervoor dat de archeologische verwachting van het plangebied en de directe omgeving ongekend is. Hoewel gelegen op een licht hellend terrein, op de noordflank van een heuvelrug, dient de verwachting voor in situ bewaarde steentijd artefactensites als laag worden ingeschat. Er zijn geen natuurlijke waterlopen aanwezig in de buurt waardoor deze locatie niet erg aantrekkelijk was voor menselijke aanwezigheid in de steentijden,

bovendien zijn de bodemkundige eigenschappen van het terrein eerder nefast voor bewaring van dergelijke artefactensites. Archeologische sites met grondsporen zijn evenwel niet uit te sluiten.

De gebouwen worden gesloopt, het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld in 12 bouwloten. Bij elke nieuwe woning wordt een tuin voorzien. Centraal wordt een nieuwe wegenis aangelegd die een uitweg biedt naar de Staakmolenstraat. Alle woningen zullen aansluiten op deze nieuwe straat, die in het noorden uitmondt in een breder stuk met enkele parkeerplaatsen. In het noorden van het plangebied wordt een groenzone van 718m² ingericht. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: het slopen van de huidige bebouwing, het rooien van de bestaande vegetatie, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis, de nutsleidingen en -voorzieningen, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, enz. Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een ongekende archeologische verwachting door het gebrek aan archeologisch onderzoek in de directe omgeving. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken kunnen een impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving, waarvan archeologisch nog maar weinig is geweten. Bovendien is er nog maar weinig vrije ruimte over in de omgeving, wat betekent dat archeologisch onderzoek uitgevoerd op de schaarse open ruimte betekenisvol kan zijn voor de terreinen rondom het plangebied. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject, na het slopen van de gebouwen.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek, de modaliteiten hiervan worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Roeselare (Rumbeke), Staakmolenstraat 40

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 63021,96 en Y: 180866,32; X: 63237,58 en Y: 180968,14

Oppervlakte plangebied: 4472m²

Kadastergegevens: Roeselare, afdeling 8 Rumbeke 2de afdeling, Sectie B, perceel 1114H, 1114L

Het plangebied komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

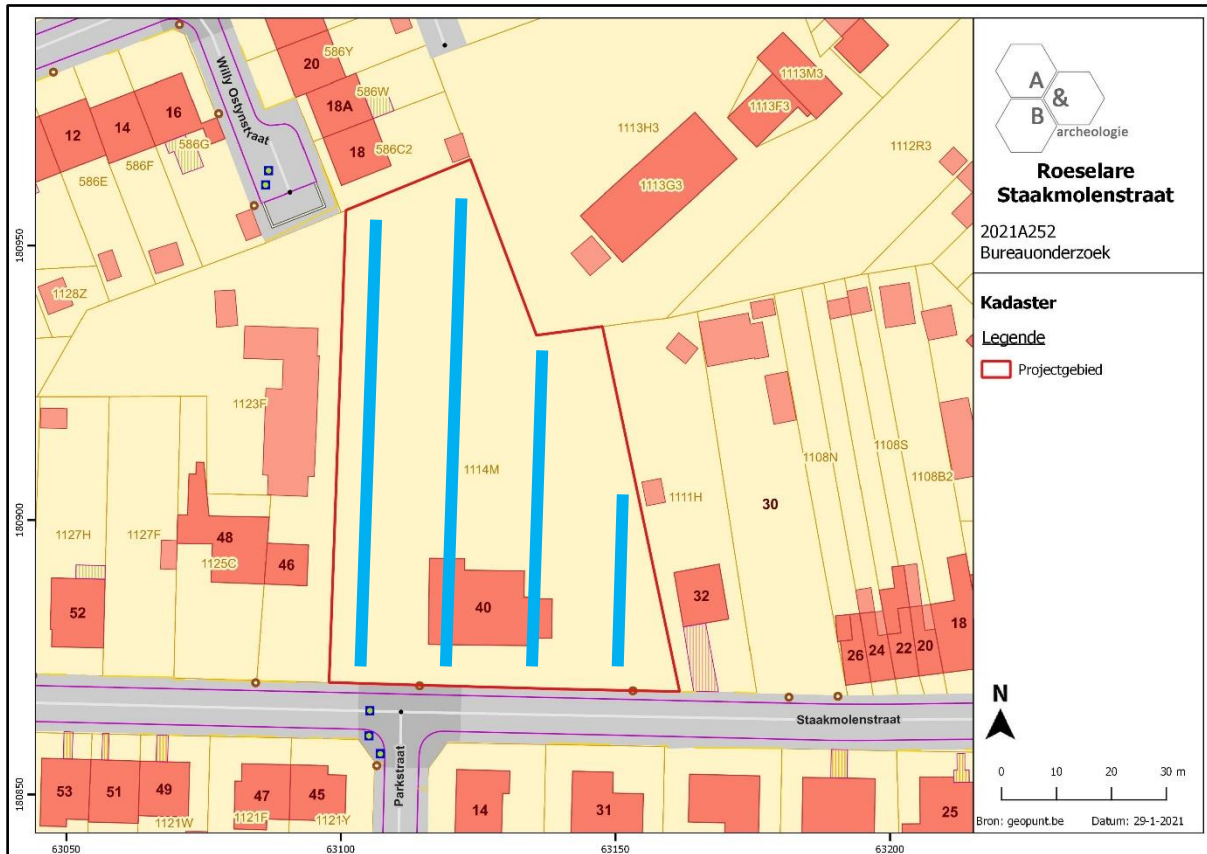
Voorafgaand het uitvoeren van het verder vooronderzoek dient het onderzoeksgebied vrijgemaakt zijn van obstakels (bvb. gebouwen, bomen). Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven en dat de funderingen, kelders, boomstronken,... niet verwijderd worden. Op die manier wordt vermeden dat niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. De ondergrondse elementen kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen deze deelzone, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en worden georiënteerd volgens de lengterichting van het plangebied. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 447m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 112m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 559m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandleemgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.